

Sygn. akt VI ACa 1925/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Ryszard Sarnowicz

Sędzia SA – Teresa Mróz (spr.)

Sędzia SO del. – Aleksandra Kempczyńska

Protokolant: – sekr. sąd. Mariola Frąckiewicz

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko (...) Sp. z o.o. w K.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 5 września 2013 r.

sygn. akt XVII AmC 10009/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od M. M. na rzecz (...) Sp. z o.o. w K. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI A Ca 1925/13

UZASADNIENIE

Powód M. M. wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami następujących postanowień:

- „Ceny podane w serwisie są cenami orientacyjnymi. W momencie dostawy cena towarów może się różnić od ich ceny prezentowanej w Serwisie z powodu zmian cen produktów, drobnych różnic w wadze produktów ważonych, dostarczenia towarów ekwiwalentnych w miejsce brakujących produktów”,

- „W przypadku zamawiania Towarów na wagę, Sprzedawca zastrzega sobie prawo do dostarczenia towarów o wadze różnej od wagi wskazanej w Zamówieniu, przy czym różnica nie może być większa niż +/- 10%. Jeżeli różnica wagowa wynosi więcej niż 10% Zamawiający może przy dostawie nie kupić takich Towarów”,

- „Zamawiający może odwołać zamówienie po zalogowaniu się na swoje Konto w Serwisie lub za pośrednictwem Infolinii. Odwołanie zamówienia zostanie przyjęte przez Sprzedawcę, jeśli będzie złożone przez zamawiającego do godziny 23/00 w dniu poprzedzającym dostawę Towarów” zawartych we wzorcu umowy zatytułowanym „Regulamin”, którym posługuje się pozwana (...) spółka z o.o. w K.. Zdaniem powoda postanowienia te są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumentów. Powód wskazał, że pozwana ustala ceny zamówionych w swoim sklepie internetowym produktów z zastrzeżeniem, że mogą się różnić od tych podawanych na stronie w dniu składania zamówienia, co oznacza, że produkty liczone są po cenie z dnia zamówienia obowiązującej w sklepie (...), z którego realizowana jest dostawa do konsumenta.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 5 września 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Powyższe orzeczenie zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych sądu pierwszej instancji:

Pozwana prowadzi działalność gospodarczą polegającą między innymi na sprzedaży towarów poza lokalem przedsiębiorstwa. W ramach tej działalności opracowała i w dacie wniesienia pozwu posługiwała się wzorcem umowy o nazwie „Regulamin” zawierającym zakwestionowane przez powoda postanowienia.

Pozwana nie zaprzeczyła twierdzeniom powoda, że takie klauzule są zawarte w „Regulaminie”.

Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że powództwo podlega oddaleniu.

Sąd podkreślił, że w przedmiotowej sprawie zastosowanie będą miały przepisy ustawy z dnia 20 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny dotyczące sprzedaży poza lokalem przedsiębiorstwa. Sąd podkreślił, że charakter serwisu został określony w zakwestionowanym wzorcu, z którego wynika, że nie można dokonać zamówienia bez zalogowania się i akceptacji regulaminu. Pozwana wskazała ponadto, że serwis umożliwia jedynie złożenie zamówienia. Do zawarcia umowy sprzedaży dochodzi dopiero po przedstawieniu oferty w czasie wizyty u konsumenta. Oferta ta może, ale nie musi zostać przyjęta przez konsumenta. W momencie przedstawienia oferty ustalana jest też ostateczna waga i cena towarów. Konsument ma jednak prawo odmówić zakupu towarów, jeżeli ich cena bądź waga odbiega od jego preferencji. Zdaniem Sądu z zapisów regulaminu nie wynika, by pozwana naruszała interesy konsumentów, ponieważ pozwana nie jest uprawniona do zmiany istotnych cech świadczenia ani do zmiany ceny bądź wagi towarów. Odnośnie do postanowienia, że konsument może anulować zamówienie do godziny 23/00 dnia poprzedzającego dzień dostawy, Sąd Okręgowy wskazał, że nie stanowi to ograniczenia w składaniu zamówienia. Prawo to odnosi się do wykonania czynności dostawy a nie do zawarcia umowy. Mając powyższe na uwadze zakwestionowane postanowienia nie spełniają przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c., bowiem nie kształtują one praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, nie naruszają rażąco jego interesów.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł powód. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów polegające na całkowitej dowolności, nie popartej wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, jakimi powinien cechować się sąd, a także poprzez dokonanie sprzecznych ustaleń w zakresie stanu faktycznego wynikających z przekroczenia swobodnej oceny dowodów,

- art. 227 k.p.c., który miał istotny wpływ na treść przeczenia przejawiający się pominięciem dowodów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenia, które jednocześnie stanowiłyby konsekwencję działań sądu w szczególności w ocenie charakteru umów zawieranych przez pozwaną,

-art. 229 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przejawiające się przede wszystkim przeprowadzeniem dowodu z faktów wyraźnie przyznanych przez stronę przeciwną w toku postępowania, a nadto całkowitym pominięciem tych faktów w wydanym przez Sąd wyroku,

- art. 385¹ § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przejawiające się przede wszystkim w mylnym przekonaniu, że w zaistniałych okolicznościach nie zachodzą przesłanki zawarte w powyższym przepisie do uznania wskazanych postanowień wzorca za niedozwolone, a zwłaszcza przez błędne uznanie, że nie kształtują one praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie naruszają rażąco jego interesów,

- naruszenie przepisów ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów (...) poprzez błędne przyjęcie, że pozwana w obrocie z konsumentami stosuje model sprzedaży poza lokalem przedsiębiorstwa, podczas, gdy witryna sklepu internetowego pozwanej działa w ten sposób, że zamieszcza ona i przesyła informacje o towarach i usługach, które stanowią ofertę, a następnie konsument je akceptuje, co stanowi zawarcie umowy, tym samym taki model sprzedaży stanowi sprzedaż na odległość w rozumieniu powyższej ustawy.

W konkluzji apelacji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości wraz z zasądzeniem kosztów postępowania przed sądem pierwszej i drugiej instancji, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda pozbawiona jest uzasadnionych podstaw prawnych i jako taka podlega oddaleniu.

Odnośnie do zarzutu naruszenia przepisów ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny poprzez przyjęcie, że pozwana w obrocie z konsumentami stosuje model sprzedaży poza lokalem przedsiębiorcy, a nie sprzedaż na odległość, Sąd Apelacyjny uznał za trafne zakwalifikowanie przez Sąd Okręgowy prowadzonego przez pozwaną modelu sprzedaży jako sprzedaż poza lokalem przedsiębiorstwa.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wynika to z brzmienia postanowienia zawartego w punkcie III.13, zgodnie z którym umowa sprzedaży towarów jest zawarta jedynie wówczas, gdy zamówione towary zostały dostarczone przez sprzedawcę do miejsca dostawy wskazanego przez zamawiającego, a zamawiający wyrazi wolę nabycia ich po cenie wskazanej w momencie dostawy ofercie. Ponadto jak wynika z powyższego zapisu serwis służy jedynie złożeniu zamówienia, a do zawarcia umowy dochodzi po zaakceptowaniu oferty sprzedawcy co do towarów objętych zamówieniem. Dodatkowo podkreślić należy, że art. 2 ust. 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny przewiduje możliwość odstąpienia przez konsumenta od umowy w terminie dziesięciu dni od jej zawarcia. Zatem określenie w punkcie VIII.1. Regulaminu stosowanego przez pozwaną, że konsument ma prawo od umowy odstąpić w terminie dziesięciu dni od dnia wydania towaru w dniu dostawy, a więc w dniu zawarcia umowy, potwierdza wniosek, że pozwana dokonuje sprzedaży poza lokalem przedsiębiorstwa.

Skoro zatem w momencie złożenia zamówienia przez konsumenta nie dochodzi do zawarcia umowy, nie można uznać, że pozwana poprzez zamieszczenie w serwisie informacji o towarach i ich orientacyjnych cenach składa ofertę i ma obowiązek podania jasno sprecyzowanej ceny poszczególnych towarów jako essentialia negotii umowy sprzedaży. W ocenie Sądu Apelacyjnego postanowienie Regulaminu, z którego wynika, że zamówienie może zostać przez konsumenta anulowane do godziny 23/00 dnia poprzedzającego dzień dostawy towaru, nie świadczy, jak tego chce powód o tym, że pozwana stosuje sprzedaż na odległość. Zdaniem powoda, gdyby do zawarcia umowy dochodziło

dopiero w momencie dostawy towaru, to konsument miałby możliwość anulowania zamówienia w dowolnym czasie, aż do chwili zapłaty za towar. Stanowisku powoda przeczy treść Regulaminu, który przewiduje możliwość nieprzyjęcia towaru dostarczonego przez pozwaną bez konsekwencji finansowych tj. bez zapłaty za towar, co ma skutki tożsame z anulowaniem zamówienia.

Konsument zatem składając zamówienie ma świadomość podejmowanych przez siebie decyzji co do tego, że w dniu dostawy cena towarów może różnić się od cen wskazanych na stronie internetowej pozwanej. Należy podkreślić, że zamówienie towarów do miejsca wskazanego przez konsumenta może dotyczyć również odległego terminu, bowiem to konsument zgodnie ze swoimi preferencjami termin ten oznacza. Zatem biorąc pod uwagę różnicę czasową między złożeniem zamówienia a jego realizacją cena towarów zamówionych może ulec zmianie. Z postanowienia tego nie wynika jednakże, że cena ta może ulec jedynie podwyższeniu.

Jak wynika z zapisu zawartego w punkcie I.3 Regulaminu, konsument zostaje uprzedzony o tym, że „(...) cena określonych towarów może się różnić od ich ceny podanej w serwisie i stanowi cenę towaru obowiązującą w placówce w dniu realizacji dostawy”. Powyższe okoliczności, zdaniem Sądu Apelacyjnego świadczą o niezasadności twierdzenia powoda, że konsument w dacie dostawy może zostać zaskoczony znacznie wyższą ceną zamówionych towarów w stosunku do ceny z dnia składania zamówienia. Dodatkowo wskazać należy, że Regulamin daje konsumentowi możliwość nieprzyjęcia towarów zamówionych, których cena z dnia dostawy jest wyższa od ceny towarów wskazanej w potwierdzeniu zamówienia wysyłanego przez pozwaną zamawiającemu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego praw konsumenta nie narusza również postanowienie dające konsumentowi możliwość nieprzyjęcia towarów dostarczonych w sytuacji, gdy różnica wagowa towarów wynosi więcej niż 10%. Należy bowiem mieć na uwadze, że postanowienie zawarte w punkcie IV.13. daje konsumentowi możliwość przyjęcia bądź nie zamówionego towaru bez spełnienia dodatkowych warunków.

Zgodnie z przepisem art. 385¹ § 1 k.c., kryterium oceny decydującym o uznaniu klauzuli za niedozwoloną jest kształtowanie praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Uznanie konkretnej klauzuli umownej za niedozwoloną postanowienie umowne wymaga więc stwierdzenia łącznego wystąpienia obu przesłanek – „sprzeczności z dobrymi obyczajami” oraz „rażącego naruszenia interesów konsumenta” (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2013 r., I CSK 660/12, LEX nr 1408133).

W stosunkach z konsumentami szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Im powinny odpowiadać zachowania stron stosunku, także w fazie przedumownej. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, będą uznawane za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Tak w szczególności kwalifikowane są wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron stosunku, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami umowy. Dla uznania klauzuli za niedozwoloną, zgodnie z przepisem art. 385¹ § 1 k.c., poza kształtowaniem praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, musi ona rażąco naruszać jego interesy. Nie jest więc wystarczające ustalenie nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy (sprzeczność z dobrymi obyczajami), lecz konieczne jest stwierdzenie prawnie relewantnego znaczenia tej nierównowagi (rażące naruszenie interesów konsumenta). Należy uwzględnić nie tylko interesy o wymiarze ekonomicznym, ale inne, zasługujące na ochronę dobra konsumenta, jak jego zdrowie, czas, dezorganizacja zajęć, prywatność, poczucie godności osobistej czy satysfakcja z zawarcia umowy o określonej treści. W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazane przez powoda i zakwestionowane przez niego postanowienia Regulaminu stosowanego przez pozwaną nie spełniają przesłanek klauzul niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c. jak również w rozumieniu art. 385³ pkt 19 i 20 k.c. w sytuacji bowiem, gdy konsument ma świadomość użytych w Regulaminie określeń, kiedy ma możliwość w dniu dostawy nieprzyjęcia zaoferowanych mu towarów bez finansowych konsekwencji w postaci zapłaty za ten towar, czy uiszczenia kosztów dostawy, nie można mówić, że klauzule zakwestionowane sprzeczne są z dobrymi obyczajami rażąco naruszając interesy konsumenta. W żaden sposób też uznać, że postanowienia te

przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta uprawnienie do jednostronnej zmiany istotnych cech świadczenia, czy też do określenia bądź podwyższenia ceny po zawarciu umowy bez jednoczesnego przyznania konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy.

Mając powyższe na uwadze, w ocenie sądu drugiej instancji nie jest zasadny zarzut naruszenia prawa materialnego art. 385¹ § 1 k.c.

Nie można zgodzić się z zarzutem apelacji naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Materiałem dowodowym, który w przedmiotowej sprawie podlegał ocenie przez Sąd Okręgowy była treść Regulaminu. Trudno dopatrzeć się przekroczenia przez sąd pierwszej instancji granic swobodnej oceny dowodów, skoro Sąd nie poddawał ocenie faktów, z których strony wywodziły skutki prawne, a jedynie postanowienia wzorca w kontekście ich ewentualnej abuzywności.

Pozwana nie kwestionowała stosowania Regulaminu o treści, której poszczególne postanowienia zostały przez powoda zakwestionowane, co jednak nie oznacza, że zgodziła się z twierdzeniami powoda co do tego, że wypełniają one przesłanki decydujące o uznaniu ich za klauzule niedozwolone. Dlatego pozbawiony jest uzasadnienia zarzut powoda naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 229 k.p.c.

Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 227 k.p.c. stwierdzić należy, że nie może on wyrzucić zamierzonych przez powoda skutków już choćby z tego względu, że przepis ten nie może stanowić samodzielnej podstawy zarzutu apelacyjnego. Przepis ten nie nakłada na sąd żadnych obowiązków, którym mógłby uchybić. Dlatego też nie można uznać takiego zarzutu za skuteczny bez powiązania go z innymi przepisami procedury regulującymi postępowanie dowodowe. Ponadto powód nawet nie wskazuje w zarzucie, czy też w uzasadnieniu apelacji, jakich dowodów ewentualnie zarzut ten dotyczy.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku. O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 98 k.p.c. stosownie do jego wyniku.